

HÁSKÓLINN Í REYKJAVÍK
REYKJAVÍK UNIVERSITY

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Íslensk neysluviðmið

Unnið af:

Rannsóknastofnun HR í samvinnu við

Rannsóknastofnun í barna- og fjölskylduvernd HÍ

fyrir velferðarráðuneytið

Jón Þór Sturluson

Guðný Björk Eydal

Andrés Júlíus Ólafsson

Inngangur

Aðdragandi

- Löng hefð í Bandaríkjunum, á Norðurlöndum, í Ástralíu og á Bretlandi
- Aðdraganda að íslensku viðmiði
 - Skýrsla fyrir Norrænu ráðherranefndina, 1991
 - Nefnd um fjölþrepaskatt, 2001
 - Norrænt málþing á Íslandi, 2004
 - Skýrsla starfshóps um neysluviðmið, 2006
- Verkefnishópi falin framkvæmd verkefnisins í júlí 2010 í náinni samvinnu við stýrihóp

Hvað er neysluviðmið?

- Mæling á útgjöldum heimila við neyslustig sem telst *dæmigert* eða *hóflegt*
- Ekki lúxusviðmið
- Ekki lágmarksviðmið
- Inniheldur öll útgjöld sem þarf til að reka heimili til langs tíma litið

Notkun neysluviðmiða

- Helstu notkunarsvið
 - Til upplýsingar fyrir almenning og til að auðvelda gerð eigin fjárhagsáætlana
 - Til stuðnings við fjárhagsráðgjöf fyrir einstaklinga
 - Til hliðsjónar þegar teknar eru ákvarðanir um fjárhæðir sem tengjast framfærslu
- Neysluviðmið eru ekki
 - notuð til að ákvarða laun
 - sjálfkrafa innleidd í lög

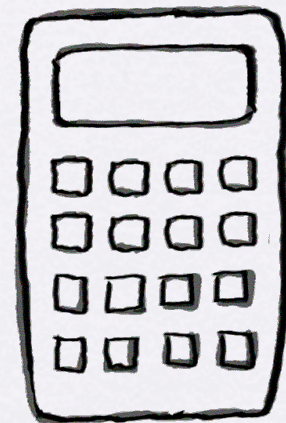

Inngangur

Aðferð

Aðferðarfræði

- Tveir grundvallarvalkostir
 - Sérfræðingaleiðin - Vörukörfuaðferð
 - Útgjaldaaðferð - Lýsandi viðmið
- Margs konar viðmið
 - Ólík viðmið fyrir ólík lífskjör
 - Fjölskyldugerð
 - Búseta o.fl.

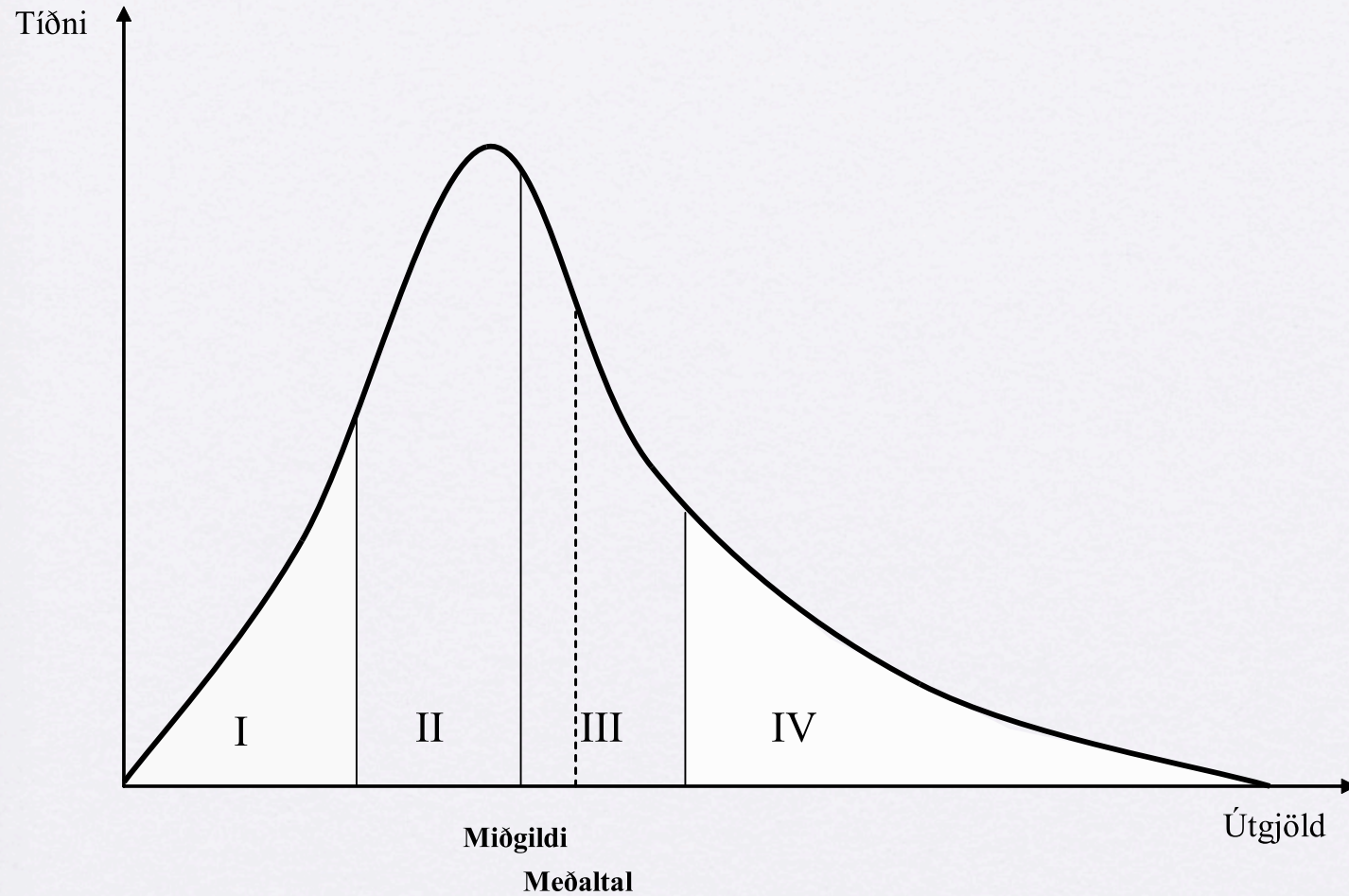
Aðferðafræði fyrir íslensku viðmiðin

- Byggir á ráðleggingum sérfræðinganevndar bandarísku hagstofunnar (Watts, 1986)
 - Dæmigerð útgjöld fjölskyldu - Miðgildi útgjalda
 - Metið á grundvelli útgjaldarannsókna
- Með þessari aðferðafræði er kostnaður við þróun neysluviðmiða lágmarkaður
- Aðferðafræðin hefur það í för með sér að þáttur huglægs mats er lágmarkaður en er um leið gagnsær
- Samanburðarránsóknir sýna að niðurstöður með þessari aðferð eru sambærilegar og niðurstöður samkvæmt sérfræðingaleið

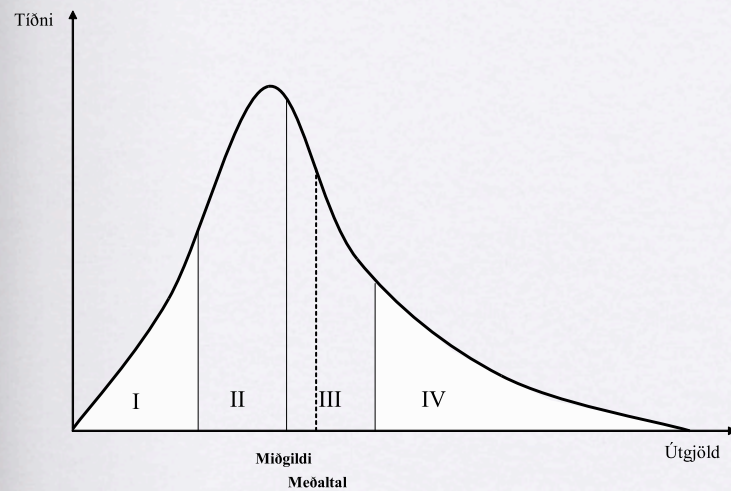
Gögn og gagnavinnsla

- Frumgögn
 - Útgjaldarannsókn Hagstofu Íslands
 - Samræmdur grunnur úr útgjaldarannsóknum fyrir árin 2003-2005 og 2006-2008 (6 ár alls)
 - Upplýsingar frá 3501 heimili
- Meðhöndlun gagna
 - Endurskoðuð flokkun neysluútgjalda
- Viðbótargögn
 - Ýmis önnur gögn notuð til samanburðar eða í stað neyslukönnunar.
 - Þetta á sérstaklega við um húsnæðiskostnað og samgöngur
 - Annað dæmi: Kostnaður v. skólagöngu barna

Dæmigerð útgjaldadreifing, útgjaldafjórðungar, miðgildi og meðaltal

Um aðferðina

- Fundið er miðgildi útgjalda í hverjum útgjaldaflokki
- Miðgildi er heppilegra en meðaltal í þessum tilgangi
- Val á lífskjaraviðmiði
- Hæstu og lægstu heildarútgjaldafjórðungar ekki notaðir
- Til að útiloka óvenjulegar mælingar
- Áhrif fjölskyldugerða á miðgildi metið með hlutfallsmarksaðhvarfsgreiningu (e. quantile regression)

Þrjú mismunandi neysluviðmið

- Dæmigert neysluviðmið (til langs tíma)
 - Viðmið sem byggir á raunverulegum miðlægum útgjöldum heimila
- Skammtíma neysluviðmið
 - Byggir á dæmigerðu viðmiði
 - Öllum útgjöld sem hægt er að fresta í allt að níu mánuði er sleppt

- Grunnviðmið
 - Gefur vísbendingu um hver lágmarksútgjöld geta verið í ákveðnum útgjaldaflokkum
 - Sérgreinanlegum útgjaldaþáttum, s.s. húsnæði, er sleppt

Yfirlit yfir flokka í mismunandi viðmiðum

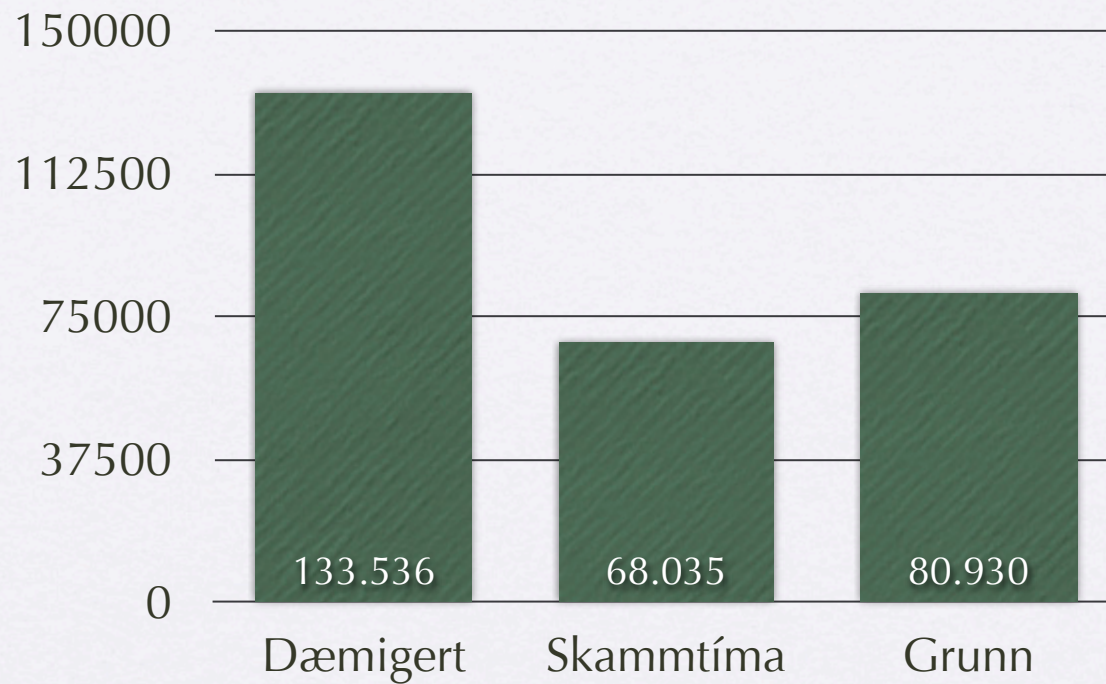
ÚTGJALDAFLOKKAR	Dæmigert viðmið	Skammtíma- viðmið	Grunn- viðmið
Matur, drykkjarvörur og aðrar dagvörur	■	■	■
Föt og skór	■	■	■
Heimilisbúnaður	■	■	■
Raftæki og viðhald raftækja	■	■	■
Lyf, lækningavörur og heilbrigðisþjónusta	■	■	■
Sími og fjarskipti	■	■	■
Menntun og dagvistun	■	■	■
Veitingar	■	□	□
Önnur þjónusta fyrir heimili	■	■	■
Tómstundir og afþreying	■	■	■
Ökutæki og almenningssamgöngur	■	■	■
Annar ferðakostnaður	■	□	□
Húsaleiga / Reiknuð húsaleiga	■	■	□
Viðhaldskostnaður húsnæðis	■	■	□
Rafmagn og hiti	■	■	□
Fjöldi útgjaldaflokka í hverjum flokki viðmiða	15	13	8

- Full tillit
- Tillit að hluta
- Ekki meðtalið

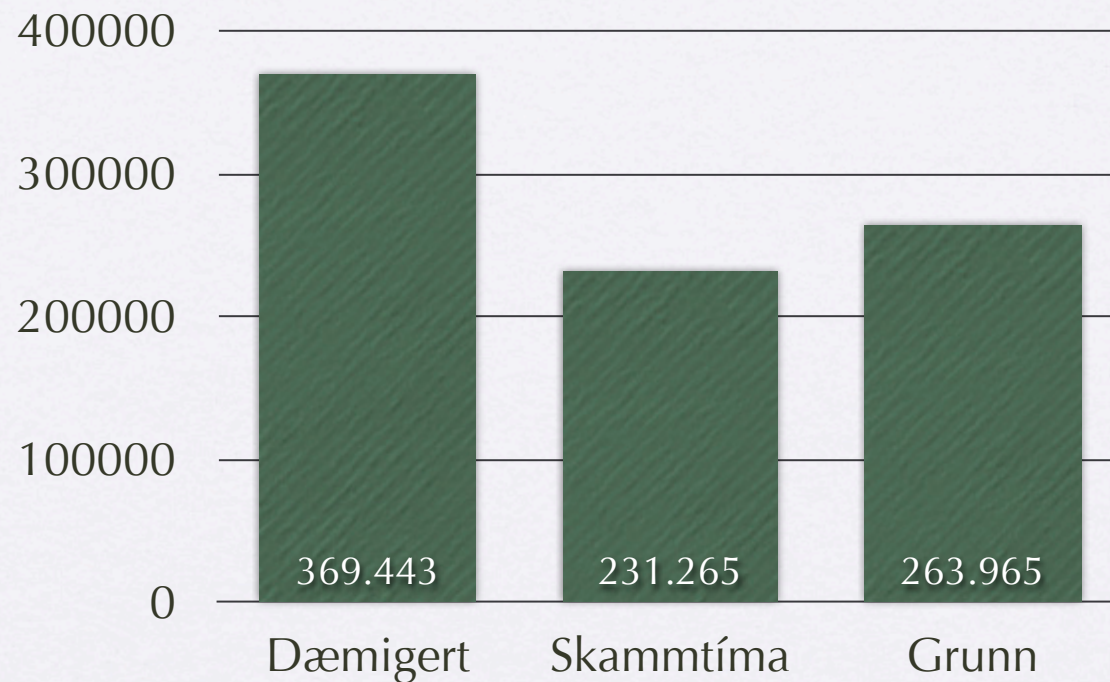
Ađferđ

Niðurstöður

Útgjöld án húsnæðis og samgangna - Einstaklingur

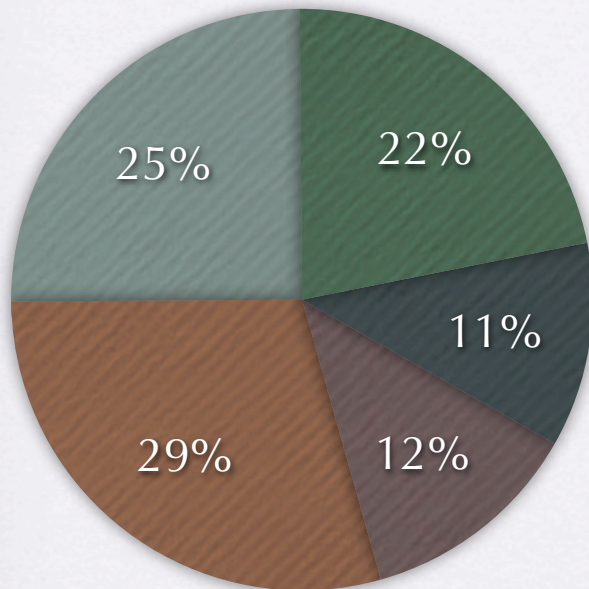
Útgjöld án húsnæðis og samgangna - Fjögurra manna fjölskylda

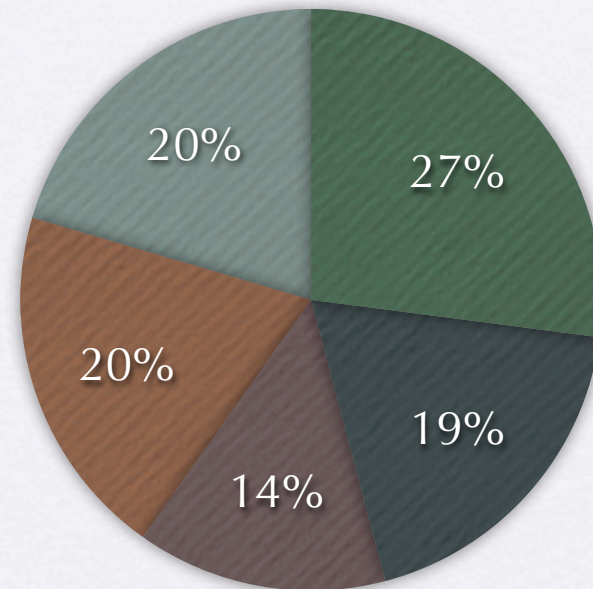
Skipting útgjalda eftir flokkum

Dæmigert viðmið

Einstaklingur

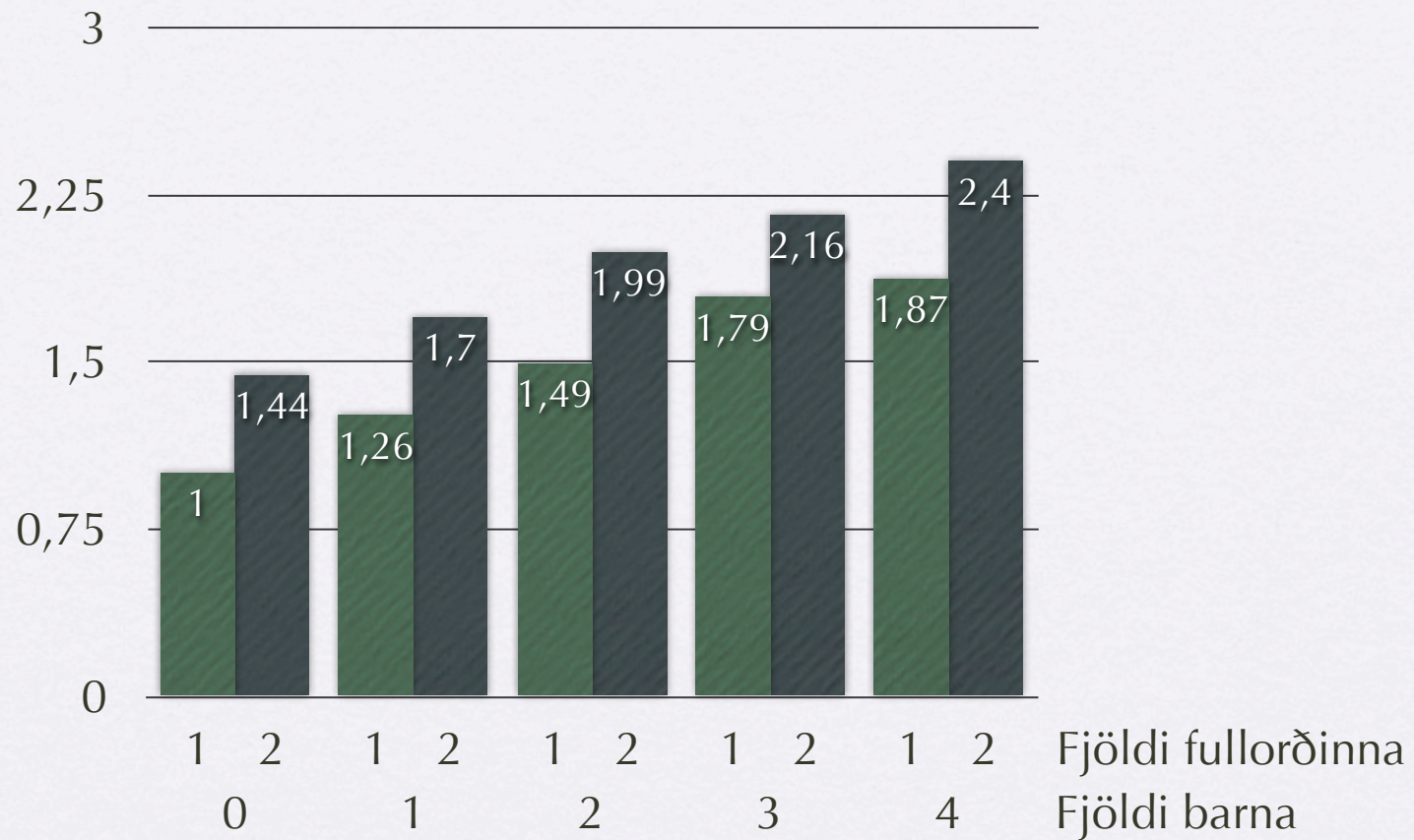

Fjögurra manna fjölskylda

● Neysluvörur ● Þjónusta ● Tómstundir ● Samgöngur ● Húsnæði

Hlutfallsleg heildarútgjöld, Dæmigert viðmið

Ekki eitt viðmið

- Þrjú mismunandi viðmið
 - Dæmigert viðmið
 - Skammtímaviðmið
 - Grunnviðmið
- Fjölskyldugerðir ($3 \times 5 = 15$)
- Aldur barna (leikskólagjöld, skólamatur og frístund)
- Búseta (höfuðborgarsvæði, annað þéttbýli, dreifbýli)
- Eignaform (eigið húsnæði, leiga)
- Húshitun (hitaveita, rafmagn)

Vefreiknivél

VELFERÐARRÁÐUNEYTIÐ

A+ A-   Veftré | Hafa samband

Leita

Veldu ráðuneyti

Forsíða

Ráðuneytið

Ráðherra

Verkefni

Útgáfa

Lög og reglugerðir

Forsíða > Stoðflokkar > Neysluviðmið

Reiknivél fyrir neysluviðmið

Reiknivélin er ætluð fyrir íslenskar fjölskyldur til að þær geti áætlað útgjöld heimilisins. Eftir að notandi hefur sett inn upplýsingar um fjölskyldustærð og búsetu reiknar vélin viðmiðunarútgjöld. Ef notandi telur að útgjöld heimilisins, til eins eða fleiri útgjaldaflokka, séu önnur en viðmiðunarútgjöld getur hann gert leiðréttingar á þeim útgjaldaliðum og uppfært áætlunina. [Nánar um neysluviðmið](#)

Hversu margir búa á heimilinu?

Fjöldi fullorðinna:

Fjöldi barna:

Hér er gert ráð fyrir að taldir séu upp þeir sem eiga lögheimili á heimilinu (föst búseta).

Áfram

Spurningar?

